

ADALÉKOK DACIA FELIRATTANÁHOZ.

II. közlemény.*)

XV. Strigy-Szent-György (Hunyadm. Kis-Kalán átellenében.)

Strigy-Szent-György. Kis-Kalánnal szemben a Strigy jobb partjáról már jó messziről észrevehetjük e kis helységet. Odáig haladtunkban balra marad el a puszta-kaláni igénytelen fatemplom, melynek oltárkövében Torma Károly szintén római feliratot talált.¹⁾

F O R T V N Æ
A V G
Q · D E C I U S
V I N D E X
P R O C.

Tapasztalatom szerint úgy a puszta-kaláni, mint az alább leírandó sztrigy-szent-györgyi felirat az ide még $\frac{1}{2}$ órai távolban eső szent-györgy-vályai hegyoldalról származhatik, hol egy egész sor mezei lakás és római bányatelep helyét sikerült kinyomoznom. Kérdemestült veteranusok részébe lehetett e terület kiosztva s az eddig ismeretlen, de névleg még további felderítést váró colonia decoriojának sirkövét oltár gyenánt használja a sztrigy-szent-györgyi gör. kel. egyház is. A bukovai (Hunyadmegye) márványból készült emlék magasága 0·52, szélessége 0·35 meter. Betűi igen jó izlésre és gondos munkára vallanak.

40

D M
M V L P I E R I O
D E C C O L
V I X A N X X I
5. V L P I E R A N
F I L I O
P P

XVI. Sztrigy-Szacsal (Hunyadmegye Kis-Kalán Ad Aquas átellenében).

Sztrigy-Szacsal. A Sztrigy-Szent-Györgyhöz letorkolló oldalvölgyön felfelé haladva ama magaslat alá érkezünk, mely Lozsád

*) I közlemény megjelent V. kötet I. füzetben.

¹⁾ Tizenkét római felirat Daciából. Kolozsvár. (Corp. I L. III. köt. 1404.)

lokzaton jobbra-balra egy-egy pinea, közepén egy delphinba végződő sisakos alak. A siremlék két oszlopos keretbe volt foglalva s szép betűivel elég épen fennmaradt. Anyaga helybeli; e jól faragható crithium márga, mely Várhely-Veczel településeihez, sőt Csígmó-Gyógyon (Germizera) is fel való használva. Magassága 1.5, szélessége 0.76 és vastagsága 0.2 meter.

42.
 D M
 I V · M A X I
 M V S · V I X
 A N · X X X · V ó
 H E V A L E N T I A
 C ó C

A helységben Fintinyeszk Juonnál egy újabb siremléket találtam. Anyaga a fennebbivel azonos. Magassága 0.75, szélessége 0.36, vastagsága 0.15 m.

43. Az előlapon három alak. Felül egy női és férfi mellkép s ezek alatt egy leány mellképe. Az alakok feltűnőleg széles álluak; lapított arczuak. Erős rongált nyomait látjuk ez emléken.

A helységben láttam oszloptöredékei, kőkoczkákat, egynek hossza 1.1 m., szélessége 0.50, magassága is 0.5 m. Egy oszlop talpzat. Az alsó négyszög hossza 0.9, szélessége 0.8, magassága 0.2 meter.

XVIII. Veczel. (Corp. inscript. latin. III. köt. XXII.)

Ez a pag. M C Torma Károly 12 felirat és Archaeol Értesítő 1870. évf. Adatok Dacia helyrajzához sz. Corpus inscr. lat. III. k. 1405.

G E N · P A G
 M C · T · A V R
 P R M N V S
 M G · P A G · E I N
 S D · E X S V O
 F E C T · L · M ·

Szolnokay Péter teljesen eloláhosodott földmives pincze bejáratánál befalazva találtam egy aranyi augit andesit kőzetből faragott s 0.012 m. magas, 0.06 széles töredéket.

44.

N A V C V
M N N E T
E O R V M

45. Ugyancsak Veczelről gyűjtöttem egy rosszul megtartott kis arat. Anyaga ennek is augit andesit. Magass. 0·4, széless. 0·2 m.

O D o M
T F I A V
B C o S

Ez most a dévai muzeum tulajdona.

46. Veczelről szállítottam Dévára egy fogadalmi oltár töredékét. Érdekesnek találom ennél, hogy miután az eredeti és méreteiből ítélve jó nagy oltár eltörött s csak utolsó sora maradt meg: egy hihetőleg szegény áldozó az alsó párkányra I O M vésvé használta azt tovább.

I V V S
V · S · L · M
I O M

eredeti felirat utólag rávésvé.

47. Egy szobor talapzatán. A szoborból csak a tulok (bika) csülök maradt fenn. Anyaga márvány. Az írás körívben haladt.

IVALENTI

XIX. Brettyelin. (Hunyadi János idejében Törzsökfalva).

Brettyelin Dévától egy órányira nyugat felé a Herepétől benyúló mellékvölgyben. A gör. kel. kántortanító Popovits Péter udvarán még 1881 nyarán egy kirándulásom alkalmával az alábbi fogadalmi oltárt találtam. A tanító irástudománya csak odáig terjedt: hogy a megfordítva oda állított követ erőnek erejével nagy atyja sírkövéül nyilvánítá s nagy bajjal sikdrült oly árat ajánlanom, melyért végre Dévára szállítá, hol az jelenleg látható. E felirat minden bizonynyal az ide felórányira eső Veczelről származott Brettyelinre. Anyaga aranyi aagit andesit. Magass. 0·85 m., szélessége 0·45 m. vastagsága 0·4 m.

48.

DEO MERCURI
 O. MRCVS AITO
 NIVS SABNI
 MS PRINCEP
 V · S · L · M ·

XX. Al-Pestes. (Cserna-Egerügyvölgy Vajda-Hunyad mellett).

Al-Pestesen Szebeni háza előtt lépcsőül alkalmazva találtam e bukovai márványból készült s igen szép betűkkel televésett tábla töredéket. A kékes márvány szövete kissé szálassá válék helyenkéntl. Én e feliratot várhelyi eredetűnek tartom; bár erre a tulajdonos semmi bizonyos utbaigazítást nem adhatott, miután ő és a falu öregei is ott találták. Al-Pestes birtokossága közül többek (mint a Baliázt) hátszegvidéken és épen Várhely közelében is részesek voltak s valószínűleg egyik régészkedő előd hozatta el onnan, mint tettek annyi mások Hunyadmegyében. A tábla hossza 0.95 m., szélessége azonban csak 0.2 m. Balfele egész hosszában letörve. A tulajdonos közbenjárásomra a dévai muzeumnak ajándékozta.

49.

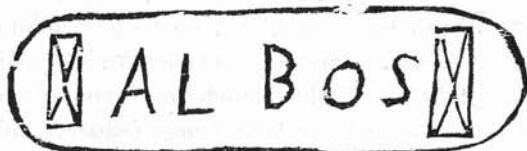
	'	A P
	I	
	)	
	R M	
	Q V †	
5.	P R N	
	A C R	
	P I S	
	N I R	
	) N I I	
10.	R A	
	L L I	
	M I S	
	O S	
	R N A M	
15. sar	M I Z	
	M O	

B) *Téglabélyegek.*

$\frac{XXI}{I}$ Maros-Keresztur.

Maros-Keresztur (Maros-Tordam.) Kovács Ferencz apát plébános úr tulajdonában M.-Vásárhely.

$\frac{1}{50}$

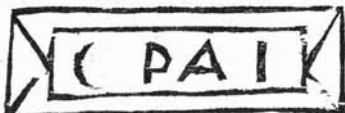

(Ala Bosporanorum. C. I. L. III. 1197 Gyula-Fehérvár és 1344 a m.-németi kert egyik feliratos kövén).

$\frac{XXII}{II}$ M i k h á z a.

$\frac{2}{51}$

Dévai muzeumban

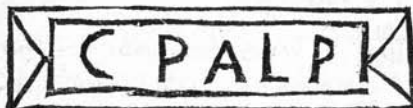

C(ohors) p(rima) Al(pinorum). C. I. L. III. k. 1623. 23 sz. N.-Szeben Bruckenthal muzeumból.

$\frac{XXIII}{III}$ S ó v á r a d. (Maros-Tordam.)

Sóvárad (Maros-Tordam.) Már Orbán Balázs után ismertük az idevaló bélyeget. A Bruckenthal muzeumból a C. I. Lat. III. köt. 1633. 23 sz. alatt közölte szintén azt, bár én az eredetét nem tudtam megtalálni ott. Mi több példányban találtuk e bélyeget

$\frac{3}{52}$

C(ohors) I. Alp(inorum).

$\frac{XXIV}{IV}$ Dicső-Szent-Márton (Kisküküllőmegye).

A nagyenyedi Bethlen-főtanoda gyűjteményében. Ez ideig római faliratot nem ismertünk Dicső-Szeht-Mártonból.

$\frac{4}{53}$

LEGXIIIIG

 $\frac{5}{54}$ a) C(ohors) I. U(biorum).

Ugyanennek egy változata N.-Enyeden

b)

A Székely muzeumban Sepsi-Szt.-Györgyön bélyegtelen téglá.

 $\frac{XXV}{V.}$ Székely-Udvarhely.

Székely-Udvarhelyről a Székely muzeumban ez a töredék

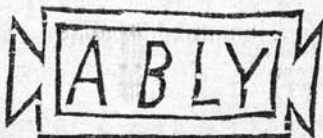
 $\frac{6}{55}$

Valószínűleg a COH(ors) IVBIOR(um) ezen változata, mely a Corp. insc. latin III. köt. 1571 sz. felirata épen ilyen alakban tartá fenn.

 $\frac{XXVI}{VI.}$

Várhely Burghalen. (Besztercze-Naszódmegye)

Várhely Burghalen Besztercze mellett a beszterczei ev. szász főgymnasium gyűjteményében.

 $\frac{7}{58}$ $\frac{8}{57}$

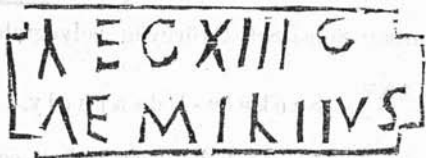
A két utolsó betű nem olvasható tisztán, A keret igen szép; de a betűk elmosódtak. Az A és L biztos, a B és Y kevésbé, úgy

hogyl lehet A(la Fiavia esetleg I, vagy II.

XXVII
VII. Zalatna. (Ampelum).

Daczára annak, hogy a Corpus Inscript. Latin III. köt. 1278—1337 és Ephemeris epigraphica 422 sz. feliratai után már ismertük s jó magam is négy új felirattal járultam ismertetéséhez, téglabélyegekkal nem örvendeztetett meg egész legújabb időig. Korábbi években jöttek ugyan ilyenek napfényre, de ismét el is tűntek. Az első bélyeget részembe juttatá a szerencse s ez következő:

$\frac{9}{58}$

XXVIII
VIII. Rea. (Hunyadmegyében).

Rea hunyadmegyei helység Várhelytől 1 órányira. Itt Buda Ádám birtokos és szenvedélyes természetbúvár házi gyűjteményében több bélyeges téglaföredék, melyek azért kiváló érdekek, mert e pontról római emléktünk idáig nem vala.

$\frac{9}{59}$

A B (Várhelyen Q A · B igen gyakori).

$\frac{10}{60}$

a) L E G) és

b) más töredéken F F

A két töredék betűi hasonlóak s ezekből a L egio IV Tlavia Firma.

XXIX
IX. Apulum.

Gyulafehérvárról szászsebesi gymnasium tulajdonában

$\frac{11}{61}$

$\frac{12}{62}$

U. ott LEGXIIIIGEM
AVR · DEM

N.-Enyeden Herepey Károly gyűjtése:

 $\frac{12}{63}$

a)

L	E	G	X	·	I	I	I	G	E	M
∧	V	R	V	E	N	T	H	I	M	

C. I. L. III. köt. 1629. 13 Apulumból. Egy betű változattal gyűjtöttem 1886 nyarán.

b)

∏	G	W	
E	T	I	M

 $\frac{13}{64}$

G	∏	X	G	E	L	
∧	E	M	I	R	V	∧
R	E	D	∧	A		

N.-Enyed Corpus I. L. III. köt. 1629. 17 a) Sarmisegethusából.

$\frac{14}{65}$ N.-Enyed. (C. I. L. III. 1629. 15 Maros-Portus).

L	E	G	X	I	I	I	G	E	M
A	V	R	∅	G	O	D	E	S	

(C. I. L. III. köt. 1629. 15 Maros-Portusról. Ackner).

 $\frac{14}{66}$

Szász-sebesi ev. algymnasium

L	E	G	X	I	I	I	G	E	
A	V	R	·	D	E	M	E	T	R

 $\frac{15}{67}$

U. ott MENAN U. ott CIIIMO

Dévai muzeumban saját gyűjtésem:

 $\frac{16}{68}$

L E G X I I I G E
A V E V D O X

 $\frac{17}{69}$

L E G X I I I G E
I V L M A R C I A

 $\frac{18}{70}$

L E G X I I I G E M
A N T O N I N I ∅ (Corpus Ins. Lat. III. 1629. 2.)

 $\frac{19}{71}$

L E G X I I I G E
V ∧ L C O N O

és

 $\frac{20}{72}$

L E G X
F L ∧

(Corp. I. L. III. 1529. 20 Sárdról Flavius Helio és 21 Flavi Martinus).

 $\frac{21}{73}$

L	E	G	X	I	I	I	G	E
V	C	A	I	∧				

(Valerius Casius C. I. L. III. köt. 1629. 14 a) a segesvári gymnasiumból).

 $\frac{22}{74}$

L S

C. I. L. III. köt. 1629. 26 Veezelről.

$\frac{23}{75}$ Maros-Portuson Todorean Ariston háza tornázába behelyezett léglán:

F A T

 $\frac{24}{76}$

Herepe L E G X I I I G Teleky József alvinczi főszolgabíró ajándékából jelenleg a dévai muzeumban.

$$\frac{XXX}{X} \text{ T o r d a.}$$
 $\frac{25}{77}$ Torda Corpus Insc. Lat. III. 1630. a Tarsaly-ház folyosóján

L E G . V . M A C

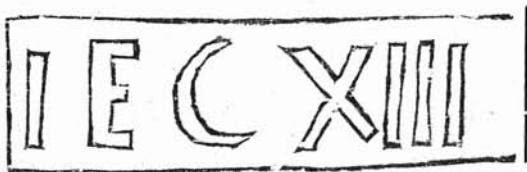
 $\frac{26}{78}$ A kir. törvényszék emeleti folyosóján többféle változatban:

a) M V J vagy b) L V M

 $\frac{27}{79}$ majd c) F A W 1d) M V L
 $\frac{28}{80}$ U. ott E G X I I I G E)

$$\frac{XXXI}{XI} \text{ Ispánlak (Alsó-Fehérmegye).}$$

Ispánlak Maros-Ujvártól keletre, hol 1881-ben egy jelentékeny bronzlelet merült fel. Hasonló ismétlődött 1887. augusztus 27-én. Herepei Károly tanár úr szivességéből a nagyenyedi ev. ref. Bethlen főtanoda gyűjteményében 1887. évi gyűjtés.

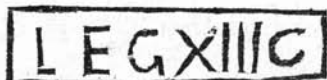
 $\frac{29}{81}$

$$\frac{XXXII}{XII} \text{ Székely-Földvár (Torda-Aranyosmegye).}$$

Székely-Földvár. Saját észleletemből gr. Eszterházy István úr szivességéből feljegyeztem.

 $\frac{30}{82}$

AL BA ∞ (Ala Batavorum miliaria).

 $\frac{31}{83}$

$\frac{2}{4}$ Herepey Károly nagyenyedi gyűjtésében:

LEXIII GEM

$\frac{XXXIII}{XIII}$ Berve. (Alsó-Fejérmegye).

$\frac{3}{5}$ Berve (Blntroth) a Maros balparti magaslaton az egyesült Küüllő és Szekás illetőleg Szászsebes vizközti választón a nagyszebeni Bruckenthal muzeumban (1877. gyűjtés még Goos Károlytól):

LEGXIIIIGEM
AVR CODES

$\frac{XXXIV}{XIV}$ Ompolyicza (Alsó Fehérm. Ompoly mellett).

$\frac{3}{6}$ Ompolyicza Gyulafehérvár közelében. Nagy-Enyeden Herepei gyűjtése:

LECXIIIIGE
AVCALLISTI

$\frac{XXXIV}{XIV}$ Szászváros (Hunyadmegye).

$\frac{3}{5}$ Szászváros. A szászsebesi ev. algymnasium gyűjteményében. Első római lelet. Az Apulumból ismert (C. I. L. III. köt. 629. 25). PATER töredéke. Goos is közölt Archiv d. V. f. Landeskunde 1874. évf. 172 lap, 17 sz.

PAT

$\frac{XXXV}{XV}$ Strigy-Szentgyörgy-Váralya.

Hosszú keresgélés után két bélyeghez jutottam a Szentgyörgy-Válya, Szacsal és Kőboldogfalva közt elterülő hegyoldalak bejárása

közben. Buda Géza szentgyörgy-vályai birtokossal és vendégszerető házigazdammal, valamint Réthi János páni tanítóval minden tégladarabot felfogatva, a sors különös szeszélyéből, épen a két utolsó örvendeztetett meg e bélyegtöredékekkel:

 $\frac{36}{88}$

 C I V

C(ohors) I U(biorum).

 $\frac{37}{89}$

 E P I

 $\frac{XXXVI}{XVI}$

Csigmó.

$\frac{38}{90}$ A Király Pál kartársammal közösen gyűjtött bélyegeken kívül innen egy szép bélyeget szereztem a dévai muzzumnak:

L E G X I I I G

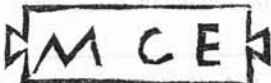
^ V R E · C O N O

C. I. L. 1629. 11.

 $\frac{XXXVI}{XVI}$

Alsó-Városviz.

$\frac{39}{91}$ Alsó-Városviz. A falun felül Felső-Városvize felől eső cast-rumból:

 M C E

Innen Goos Károly közölt volt Archiv d. Vereins f. Landeskunde 1874. évf. első füzet 170 lap 8 szám alatt: H E N mft Ő N(umerus) E(quitum) R(hetorum) vagy Romanorum olvasott.

 $\frac{XXXVII}{XVII}$

Héviz Nagy-Küküllőmegye. (C. i. L. III. köt. XV.)

Héviz. A Héviz és Hidegkut közt az Olt balparti fennsíkron emelkedő s a német írók által hióásan Szász-Ugrához (Galt) számított castrumból a C. I. L. III. kötetének 951—958 sz. feliratai származnak. U. innen származik A L [a] ^ S (turum) téglabélyeg (a C. I. L. III. kötet 1633. 11 sz.) Kovács Ferencz maros-vásárhelyi apát plébános érdekes gyűjteményében láttunk végre egy gr. Haller János hévizi birtokos által eszközölt gyűjtésből eredő újabb bélyeget:

40
92

XXNL

XXXVIII.
XVIII. Veczel.

Gr. Kuun Géza a hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat elnökének gyűjtése 1887-ben. Az érdekes példány csere után a régészeti társulat tulajdonába ment át.

41
93

HEBIC

42 Saját gyűjtésem 3 példányban A T E N V S U. iyet ajándékozott Barcsay Béla főszolgabíró Dévára.

43 Egy gyönyörű cseréplapon

LEXIIGE ð
IV DEIOTARI

44 Egy töredéken M C

45 E G X I I I G E
97 I // / L A E L I O C. Ins. Latin III. 1629. 20.

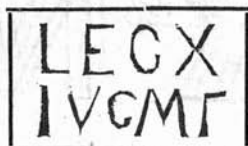
46 leg { X I I I C } cm.
98 ft { M A R } tinus C. I. L. III. 1629. 21

47
99 I I C o W48
100 Egy töredéken

J R V

$\frac{1}{101}$ ^{4.9} Igen gyakori s Barsay Béla főszolgabíró által több példányban kiásott bélyeg: L S

$\frac{1}{102}$ ^{5.0} Ugyancsak Barsay Béla főszolgabíró ásatásának köszönhetjük ezt

$\frac{1}{103}$ ^{5.1} Valamint a következő C o H I I I I c o (Torma Archaeol. epig. Mittheil. III. köt. 117 sz. a).

$\frac{1}{104}$ ^{5.2} Sajat 1886. gyűjtésem, csakhogy fájdalom töredékekben:

$\frac{XXXIX}{XIX}$ Kőboldogfalva.

$\frac{1}{105}$ ^{5.3} Aquaeval átellenben a hegyoldalon fekvő helység felett néhány épület romját ismerhetjük fel. Hasonló településsel találtkoztam ki a hegy tetőig s az erdő szélén egy kis Daphne szoborfejet is eredményezett ásatásom. E telepről az első bélyegét kutatásom eredményezé:

A S C L E P I

C) Lámpabélyegek.

$\frac{XL}{I}$ Valószínűleg Gyula-Fehérvár.

$\frac{1}{106}$ Sepsí-Szt.-György. Székely nemzeti muzeumban, alkalmasint Gyula-Fehérvárról:

XL I
II. Kis-Bánya (Boicza Hunyadmegye).

1877 Kis-Bánya-Boicza. Itt a rómaiaknak egy eddig névleg ismeretlen bányatelepét derítettem ki a Sfregyel és Cornyet hegyek közé

eső nyergen. 1885. júniusában Barcsay Béla szolgabíró szívessege gazdagítja a dévai muzeumot ezen mécsessel, mely az első írásos emléket szolgáltatja Boicza vagy régi nevén Kis-Bányáról.

XLII
III. Zalatna Ampelum.

Zalatna. A mai helységtől öt órányira eső Vulkoj hegy déli oldalán két római temetkezési hely mutatkozik. Lukács Béláé a felfedezés dicsősége s ő is ásatta először ezeket.*) Később bányász-archeologiai tanulmányaim engem is elvezetének a helyre s 1885-ben tüzetesebb ásatást fogantatosítottam ott. A sírok rendes adalékait lámpák képezék; de bélyeges ritkán akadt mégis. Lukács Béla ásatása két lámpabélyeget eredményezett u. m.

1888 Γ A O R és 1894 F E S T I

1890 Saját ásatásaimban Vulkoj és Rotesről a F E S T I bélyeg szintén ismétlődött s ezen kívül két bélyeg jött napfényre u. m.

1891 I A N A R I és 1892 O P T A T I

1893 Egy a Slesvoja nevű gyepes területen kiásott sírban egy fekete agyagból készült lámpa talpán szintén bélyegzővel készítve ilyen jelt találtam:

*) Archaeol. Értesítő 1879. évf.

$\frac{\text{XLIII}}{\text{IV.}}$ Székely-Földvár.

$\frac{11}{114}$ Székely-Földvárról a nagyenyedi ev. ref. collegium gyűjteményében egy bélyeges lámpa. A bélyegből csak az egy T látható olyan helyzetben, hogy abból OPTATI vagy FESTI volna következtethető.

$\frac{\text{XLIV}}{\text{V.}}$ Apulum.

$\frac{10}{115}$ Maros-Portus illetőleg Gyula-Fehérvár a Kovács Ferencz apát-plebános gyűjteményében Maros-Vásárhelyen:

$\frac{11}{116}$ Szászsebesi ev. gymnasium gyűjteményében:

L V C R E T I V S
A Q V I L A

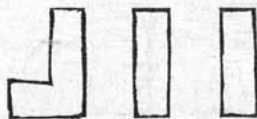
$\frac{\text{XLV}}{\text{VI.}}$ Berve (Blutroth Alsó-Fehérmegye).

$\frac{12}{117}$ A szászsebesi ev. algymnasium tulajdonában levő lámpa talpai
F O R valószínűleg F O R T I S

D) *Bélyegzők.*

$\frac{\text{XLVI}}{\text{VII.}}$ Maros - Keresztur.

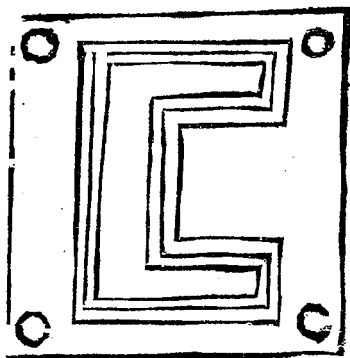
$\frac{13}{118}$

valószínűleg a legio XIIIIG fordított bélyegzője jól kiégetett terra sigillata.

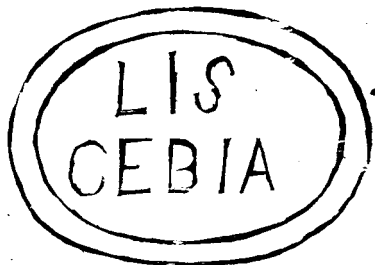
XLVII
VIII. Apulum.

11²/₅ Gyula-Fehérvár. A szászsebesi ev. algymnasium tulajdonában. Anyaga terra sigillata:

XLVIII
IX. Óralja-Boldogfalva (Hunyadmegye).

13³/₀ Óralja-Boldogfalva. A Kendeffy Árpád árvák kastélyában több római régiség közt egy lámpabélyegző. Lelőhelyét nem ismerem; valószínűleg az árvák gondnoka Inkey Béla hozta Szombathelyről.

XLIX
X. Vizakna.

14⁴/₁ Vizakna. Szentkatolnai Bakk Endre róm. kath. plébánus buzgalma egy csinos gyűjteményt hozott össze Vizakna praehistoricus és római leleteiből. Ezek közt egy agyaglapon e homorú betűk bekarcolva

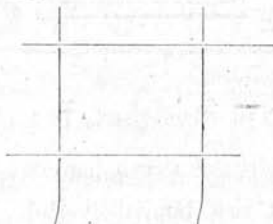
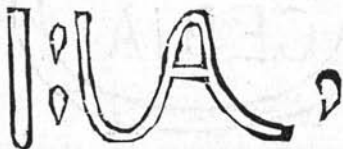

E) *Karczolatok.* $\frac{L}{I}$ Várhely.

Várhelyről 1884-ben Király Pál kartársammal eszközölt ásatáskor többi közt begyűjtöttük

 $\frac{1}{122}$

A Legio XIII Gen.
bélyege.

 $\frac{2}{123}$ Egy más téglán ugyanonnan $\frac{LI}{II}$ Veczel. $\frac{3}{124}$ E bélyeg szabad kézzel készültnek látszik

J(ulius Val(erius)?

 $\frac{LII}{III}$ Kersetz.

$\frac{4}{125}$ Kersetz. Dévától délre $1\frac{1}{2}$ órányira. A Cserna-Keresztturnál a Csernához torkolló mellék völgy felső részén néhány mezei lak nyomai mutatkoznak. A falun kívül 1886 tavaszán Duda János földműves egy siremlék részleteit ásta fel, melyről Barczay Béla főszolgabíró szíves jelentése folytán értesültem. A helyszínére kiszálva: ott

megtaláltam a siremlék oszlopait fedő kőlapját, a szögletekre helyezett négy oroslán szobrát. Többi közt egy tompa stylussal, vagy ujjal vonf graphitot is találtam egyik vastag téglán

F) Terra sigillata.

$\frac{\text{LIII.}}{\text{I.}}$ Maros-Keresztur.

$\frac{1}{28}$ Egy csésze töredék talpán

(C I I V T V G I V A T V)

G) Ércből készült betűk.

$\frac{\text{LIV}}{\text{I.}}$ Veczel.

$\frac{1}{27}$ Bronzból bekeretelve e két betűből álló monogramm

RY

Dévai muzeumban. Valamely tárgyon raszegezve használhatták.

H) Ércbe vésett karczolat.

$\frac{\text{LV}}{\text{I.}}$ Székely-Kocsárd.

$\frac{1}{28}$ Az erdélyi medence emez ismeretes vasuti csomópontján egy mocsárból egészen véletlenül erősen összelapított sisakot halásztak ki. Szerencsés esély folytán tudomást szerzett erről a Marosvölgy eznyedetlen kutatója Herepey Károly, s miután pár évig az alakatlan tömeg egy ház padlásán hanyodott, végre birtokába vevé azt. Nagy gonddal és elővigyázattal Enyed egyik ügyes mestere kiegyengeté a sisakot, mely igazi remek s méltán büszkeségét képezi a Bethlen tanoda gyűjteményének. Tetején egy művészileg alakított kigyót látunk; nyakpaizsán pedig ez a jel olvasható:

X A I I I I

H) *Egy diploma honestae missionis töredéke.*

177 Végre ide kívánom iktatni, hogy a nagyenyedi ev. ref. collegyum új épületének alapozásánál egy töredékét ismét megtaláltak a C. I. L. III. 2 köt. 857 lapján XIV szám alatt Türről illetőleg Turról (Kolozsm.) bemutatott Domitian-féle katonai elbocsátó levélnek, mely 1849 január 8-án a collegyum kiraboltatása és N.-Enyed felégetése alkalmával nyomtalanul elveszett volt. A megkerült részt a tabella előrészének 20 sorától kezdődik

a) COH · III
 CLAUDIVS
 SEVTHE
 DESCRIPTVM · ET
 QAE · FIXA

A végső tabellából fenmaradt

b) D · CONSI
 C · TENENTI
 P · SALLIENI
 S · CIAN · I

Ugy látszik a rabló csoport egyike aranyba osztotta ki a többi zsákmánynyal ez értékes reliquiát s valamelyik részes ott a collegyum udvarán meggyőződve annak réz volta felál, azonnal el is dobta. A többivel ki tudja mi történt? Egy része bizonyosan ily sorsra jutott. ha a mi még rosszabb, a cigánykovács kezén patkószeggé nem devalválódott.

Ime a fennebbieken volt szerencsém 49 felirattal, 53 téglabélyeggel, 1 f lámpabélyeggel, 4 bélyegzővel, 4 graphitóval, 1 terra sigillata, 1 fémbélyeggel és egy elbocsátási diploma töredékével beszámolnom.

Az itt közöltekből hazai irodalmunkban t. i. magyar vállalatban tudomásom szerint nem jelent meg semmi. Egy párt néhai Goos Károly adott ki a nagy-szebeni Archiv des Vereins für Siebenb. Landeskunde 1874. évf. 1. füzetében; néhányat, miután Dr. Domasewszky is feljegyezte az Archaeol. epigr. Mittheilungen adtam ki Bécsben részben Király Pál realiskolai tanár ural együtt.

Közleményünkben a római felirattár egészen új nevekkal gyarapodik: 1. Várhely (Burghalen), 2. Bilak (Besztercze-Naszódmegye), 3. Maros-Keresztur, 4. Sóvárád, 5. Oláh-Dálya (Alsó-Fejérm.), 6. Vulkoj, 7. Szászsebes, 8. Sztrigy-Szent-György (Hunyadm.), 9. Sztrigy-Szacsal, 10. Sztrigy-Szent-György-Válya (Hunyadm.), 11. Brettvelin (Hunyadm.) helységekből. Téglabélyegekkel sorakoznak ide: 1, Várhely (Burghalen), 2. Zalatna, 3. Ispánlak, 4. Berve (Alsó-Fejérm.), 5. Szászváros, 6. Ompolyicza, 7. Kőboldogfalva (Hunyadm.) 8. Sztrigy-Szent-György-Válya (Hunyadm.) 9. Dicső-Szent-Márton (Kis-Küküllőm.) Lámpabélyegeken révén jönnek e sorozatba a bányavidékről: 1. Kis-Bánya (Boicza Hunyadm.) 2. Zalatna illetőleg Vulkoj-Korabia, 3. Székely-Földvár, 4. Maros-Keresztur, 5. Vizakna, 6. Kersecz és Székely-Kocsárd fémbélyegével.

Végül legyen szabad hálás köszönetemet nyilvánítanom tanulmányom szives előmozdításáért Kovács Ferencz marosvásárhelyi apátplébánus, Bakk Endre vizaknai plébánus, Gábor Henrich cs. kir. ezredes, Tavaszi József vajai ev. ref. lelkész, Herepey Károly nagyenyedi tanár, Nagy Géza székely nemzeti muzeum őr uraknak, a gyulafehérvári katonai hadmérnöki parancsnokságnak, a beszterczei, szászsebesi, szászrégeni gymnasiumok igazgatóságának, ugyszintén Gróf Kuun Géza akadémiai tiszteleti tag, gr. Haller János hévizi nagybirtokos, Barsay Béla dévai főszolgabíró, Buda Ádám, Buda Miklós és Géza, Király Pál főreáliskolai tanár, Hidvégi Károly m. kir. erdész, Csürös József dályai birtokos, Téglás István kőhalmi igazgató uraknak, a nagyszebeni cs. és kir. hadparancsnokság hadmérnöki szakosztályának, mint kik az anyag összehordásában és feldolgozásában kiváló segélyemre valának.

Déva, 1887. október.

TÉGLÁS GÁBOR